

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Instructional Model of the Business Chinese Program at Uttaradit Rajabhat University

วันที่รับ : 18 มีนาคม 2568

วันที่แก้ไข : 31 มีนาคม 2568

วันที่ตอบรับ : 01 เมษายน 2568

อาริตา สัมมารัตน์^{1*} Cui Yanyan¹ Yang Gang² Zou Xue² และนุรลีชาวตี อาแด¹

¹ สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

² Faculty of Literature and Media, Yunnan Minzu University

*corresponding author e-mail: arita.smr@hotmail.com

บทคัดย่อ

ด้วยการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วของประเทศไทย ทำให้ประเทศจีนได้ก้าวขึ้นเป็นหนึ่งในประเทศมหาอำนาจของโลกในปัจจุบัน และเนื่องด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้ภาษาจีนได้กลายเป็นอีกหนึ่งในภาษาที่สำคัญของโลกเช่นกัน มีความต้องการที่จะเรียนรู้ภาษาจีนเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดกระแสการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศในประเทศไทย บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษา ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของสาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ทำการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งหลักสูตรจนถึงปัจจุบัน โดยแนวทางในการจัดการศึกษาควรมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความเข้มข้น และการฝึกฝนอย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบกระบวนการสอนที่มีการเน้นเนื้อหาเฉพาะเจาะจง มีการฝึกฝนซ้ำ ๆ และมุ่งพัฒนาทักษะของผู้เรียนอย่างรวดเร็ว ลึกซึ้ง ต่อเนื่อง และจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งภายในมหาวิทยาลัย เช่น คณาจารย์ ผู้บริหารหลักสูตร และหน่วยงานสนับสนุนด้านวิชาการ รวมถึงหน่วยงานภายนอก ได้แก่ ภาคธุรกิจ สถานประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐ ที่มีบทบาทในการให้ข้อเสนอแนะ สนับสนุนแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และร่วมพัฒนาเนื้อหาให้สอดคล้องกับโลกการทำงานจริง ความร่วมมือเหล่านี้มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ช่วยยกระดับทักษะทางภาษาและวิชาชีพของนักศึกษา ตลอดจนเพิ่มความพร้อมในการประกอบอาชีพในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนการสอน, ภาษาจีนธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Instructional Model of the Business Chinese Program at Uttaradit Rajabhat University

Received : 18 March 2025

Revised : 31 March 2025

Accepted : 01 April 2025

Arita Sammarat^{1*} Cui Yanyan¹ Yang Gang² Zou Xue² Nurlisawati Aday¹

¹Bachelor of Arts, Program in Business Chinese,

¹Faculty of Humanities and Social Sciences, Uttaradit Rajabhat University

²Faculty of Literature and Media, Yunnan Minzu University

*corresponding author e-mail: arita.smr@hotmail.com

Abstract

The continuous and rapid development of China's economy, society, culture, and technology has elevated the country to the status of a global superpower. Consequently, the Chinese language has become one of the most important languages in the world, leading to a growing demand for Chinese language learning. This trend has contributed to the rise of Chinese language education as a foreign language in Thailand. The purpose of this academic article was to present the educational model, challenges, and development approaches of the Bachelor of Arts in Business Chinese Program at Uttaradit Rajabhat University. The study involved a comprehensive review and analysis of data collected from the program's inception to the present. The findings suggested that effective education should focus on intensive instruction and continuous, in-depth practice through teaching methods that would emphasize specific content, repeated exercises, and the rapid development of students' skills. The success of such educational management required collaboration from multiple stakeholders, including internal parties such as faculty members, curriculum administrators, and academic support units, as well as external stakeholders such as businesses, enterprises, and government agencies. These external partners played a crucial role in providing feedback, offering internship opportunities, and co-developing course content that would align with real-world demands. This collaborative effort significantly contributed to integrated learning and enhancing students' linguistic and professional competencies, ultimately preparing them to enter the workforce efficiently and in alignment with labor market needs.

Keywords: Instructional model, Business Chinese, Uttaradit Rajabhat University

บทนำ

ภาษาจีนเป็นภาษาที่สำคัญมากภาษาหนึ่งของโลก และนับวันจะยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้นในอนาคต ทั้งนี้เนื่องมาจากสาธารณชนชาวจีนเป็นประเทศมหาอำนาจที่ทรงอิทธิพลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก และหากพูดถึงประชากรชาวจีน ประชากรชาวจีนก็ยังคงมากเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก และได้กระจายไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลกด้วยเช่นกัน สำหรับประเทศไทยเองก็เป็นอีกหนึ่งในประเทศเป้าหมายที่ชาวจีนและคนเชื้อชาติจีนนิยมอพยพย้ายถิ่นฐานเพื่อมาตั้งรกราก สำหรับการอพยพของชาวจีนเพื่อออกมาตั้งถิ่นฐานในดินแดนต่าง ๆ มีมาอย่างยาวนาน โดยมีเหตุสำคัญ 3 ประการ ประการแรก การอพยพอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ทางการเมือง ทั้งการเกิดสงครามและการจลาจล ประการที่สอง เรื่องของการค้าขาย ประการสุดท้ายคือ การหลบหนีจากความยากจน (ภาวิณี บุญนาค และนางนุช ทิ้งในธรรมะ, 2567, น. 176-198) โดยชาวจีนที่ตั้งรกรากอยู่ในประเทศไทยในปัจจุบัน มีทั้งชาวจีนที่อพยพมาตั้งแต่สมัยอดีต และชาวจีนอพยพใหม่ โดยคำว่า“ชาวจีนอพยพใหม่”ตรงกับภาษาจีนว่า “ซินอีหมิน (Xinyimin: 新移民)” มีความหมายโดยกว้างหมายถึงชาวจีนที่อพยพออกนอกประเทศจีนหลังจากจีนปฏิรูปและเปิดประเทศ (ตั้งแต่ปีค.ศ.1978 เป็นต้นมา) ส่วนใหญ่เป็นการอพยพเพื่อแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิม สำหรับชาวจีนอพยพใหม่ในประเทศไทยนั้น นิยมตั้งถิ่นฐานในจังหวัดใหญ่ที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง เช่น ภูเก็ต เชียงใหม่ กรุงเทพฯ ชลบุรี โดยการเข้ามาของชาวจีนอพยพใหม่มิใช่การเคลื่อนย้ายแรงงานดังเช่นในอดีต แต่เป็นการเข้ามาด้วยวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย ยิ่งไปกว่านั้นการเคลื่อนไหวของชาวจีนกลุ่มนี้มีบทบาทอย่างยิ่งต่อเศรษฐกิจ สังคม และในระยะยาวมีโอกาสส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศได้ด้วย (กุลนรี นุกิจรังสรรค์, 2565, น. 52-72) และพวกเขามีการเตรียมตัวอย่างพร้อมในการใช้ชีวิตในประเทศไทยเช่น ฝึกฝนการใช้ภาษาไทยให้คล่องแคล่ว ทำให้ส่งผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบกับสังคมไทย ดังนั้นเพื่อตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมให้ทัน และไม่เสียเปรียบในการแข่งขันทรัพยากร การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในไทยจึงมีความสำคัญมาก (รุ่งทิพา แยมรุ่ง, กิตติชัย สุธาสีโนบล และXU JIA, 2567, น. 181-195) เมื่อมีการเรียนการสอนเกิดขึ้น สิ่งเหล่านี้จึงทำให้เกิดการแบ่งปันวัฒนธรรมเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของนักเรียนไทยก็ถือว่าเป็นการสอนภาษาจีนข้ามวัฒนธรรมเช่นกันเนื่องจากผู้เรียนต้องเรียนรู้ในภาษาที่สอง (จิรัชยา ประทีปโชติพร, 2565, น. 66-75) ดังนั้น ถ้าหากชาวไทยมีความรู้ความสามารถด้านภาษาจีนและเข้าใจในวัฒนธรรมจีนอย่างลึกซึ้ง ก็จะสามารถใช้ภาษาจีนเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร อันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน อีกทั้งยังช่วยสร้างโอกาสในด้านการประกอบอาชีพ การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ต่าง ๆ และการต่อยอดสู่ความร่วมมือทางธุรกิจในหลากหลายมิติอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

แนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาที่สอง

จากการที่ภาษาจีนได้กลายเป็นหนึ่งในภาษาที่สำคัญที่สุดที่ผู้คนในทั่วโลกได้หันมาให้ความสนใจ และเริ่มเรียนภาษาจีนกันมากยิ่งขึ้น กระบวนการหรือแนวทางในการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก และการที่จะประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนนั้น จำเป็นจะต้องให้ความสำคัญในกลยุทธ์และแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น สำหรับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาที่สอง หลิว สวิน (Liu Xun, 2006, p. 11-12) กล่าวถึงลักษณะเด่นในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาที่สองไว้ 6 ข้อ ดังนี้ 1) ลักษณะเด่นในด้านการปลูกฝังทักษะการสื่อสารภาษาเป้าหมาย (目的语) เพื่อให้ผู้เรียนภาษาที่สองสามารถใช้ภาษาเป้าหมายในการสื่อสารหรือทำกิจกรรมได้อย่างใดอย่างหนึ่ง อันได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ลักษณะเด่นในด้านการเปลี่ยนความรู้ทางภาษาให้เป็นทักษะการสื่อสาร เพราะการอาศัยเพียงแค่การสอนของครูอาจารย์หรือการเข้าใจทฤษฎีเพียงอย่าง

เดียนั้น ไม่สามารถทำให้มีความสามารถในการใช้ภาษาได้ ทักษะและความสามารถจะเชี่ยวชาญได้ก็ต่อเมื่อมีการฝึกฝนและปฏิบัติซ้ำ ๆ อย่างมากเท่านั้น 3) ลักษณะเด่นในการเน้นในการให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาระดับพื้นฐาน ซึ่งมีผู้เรียนนิยมเรียนเป็นจำนวนมาก และสามารถสะท้อนให้เห็นถึงกฎเกณฑ์ทางภาษาของการเรียนภาษาที่สองได้เป็นอย่างดี 4) ลักษณะเด่นในการเปรียบเทียบระหว่างภาษาแม่กับภาษาที่สอง เนื่องจากผู้เรียนได้รับผลกระทบจากการถ่ายโอนทางภาษาแม่ (母语迁移) ดังนั้นจำเป็นจะต้องใช้การเปรียบเทียบภาษาเป้าหมายกับภาษาแม่ของผู้เรียนในการเรียนภาษาที่สอง 5) ลักษณะเด่นในการเชื่อมโยงภาษากับปัจจัยทางวัฒนธรรมอย่างใกล้ชิด การเรียนภาษาที่สองมักควบคู่กับวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวคือ หากต้องการให้เกิดความชำนาญในภาษาเป้าหมาย ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ด้านวัฒนธรรมของภาษาเป้าหมายด้วยเช่นกัน และ 6) ลักษณะเด่นในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความเข้มข้นและการฝึกฝนอย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้ภาษาที่สองสำหรับผู้ใหญ่นั้น ส่วนใหญ่จะใช้เวลาเรียนค่อนข้างสั้น ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้เรียนที่เป็นเจ้าของภาษาหรือภาษาแม่ หลักสูตรการเรียนภาษาที่สองจึงต้องมักใช้ระยะเวลาเรียนที่ยาวนานขึ้น ประกอบกับจำนวนผู้เรียนต่อห้องที่เหมาะสมและมีเนื้อหาที่เข้มข้นและมุ่งผลลัพธ์ที่ชัดเจน หลักสูตรการเรียนภาษาที่สองจึงต้องมักใช้ระยะเวลาเรียนที่ยาวนานขึ้น ประกอบกับจำนวนผู้เรียนต่อห้องที่เหมาะสมและมีเนื้อหาที่เข้มข้นและมุ่งผลลัพธ์ที่ชัดเจน

สำหรับปัจจัยการเน้นให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาระดับพื้นฐานนั้น หลิว สวิน (Liu Xun, 2006, P. 137) ยังได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการเรียนการสอนระดับพื้นฐาน สามารถแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนการรับรู้ (感知阶段) คือ การรับรู้เนื้อหาผ่านการมอง การฟัง และการอ่าน โดยสมองจะบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เก็บไว้ในส่วนของความจำ ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุดของขั้นตอนนี้คือ ความสามารถในการจดจำเนื้อหาต่าง ๆ ของผู้เรียน โดยใช้วิธีการเลียนแบบเสียงของครูผู้สอน หรือเลียนแบบเสียงที่มาจากสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การฝึกทำซ้ำ รวมถึงการสลับที่คำศัพท์ หรือรูปประโยคในแบบฝึกหัด เป็นต้น ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนทำความเข้าใจ (理解阶段) คือการนำความรู้ที่ได้รับจากขั้นตอนการรับรู้มาทำความเข้าใจโดยผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ และเชื่อมโยงความรู้เก่ากับความรู้ใหม่ ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนการทบทวน (巩固阶段) เป็นขั้นตอนที่เชื่อมโยงระหว่างความรู้ที่ได้จากความรู้เก่า และทักษะการคิดวิเคราะห์สู่การปฏิบัติจริง ผู้เรียนต้องฝึกปฏิบัติจนกระทั่งกลายเป็นความสามารถในการใช้ภาษา และข้อมูลเหล่านั้นจะถูกบันทึกลงในสมองจนกลายเป็นความจำระยะยาว และขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนการนำไปใช้ (运用阶段) เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด และเป็นขั้นตอนที่ใช้วัดความสำเร็จในการเรียนภาษาของผู้เรียน ขั้นตอนนี้ครูผู้สอนจะต้องจัดหาสิ่งแวดล้อมจริง หรือคล้ายกับของจริงมาให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ เป็นขั้นตอนที่ต้องการพัฒนาความสามารถด้านจินตนาการ และการสร้างสรรค์ของผู้เรียน จากแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาที่สองที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ได้นำมาเพียงเนื้อหาบางส่วนที่จะทำให้เข้าใจถึงบริบทพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ที่ผู้สอนควรจะต้องศึกษา เรียนรู้ และทำความเข้าใจให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพื่อนำไปต่อยอดในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะที่สองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

การเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ เริ่มอย่างเป็นทางการหลังจากการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่มหาวิทยาลัยชิงหวาได้จัดตั้ง “ห้องเรียนภาษาจีนสำหรับนักศึกษาแลกเปลี่ยนยุโรปตะวันออก” ในเดือนกรกฎาคมปี ค.ศ.1950 และหลังจากการปฏิรูปเศรษฐกิจของจีนในปีค.ศ.1978 การเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศเป็นศาสตร์ความรู้ที่มีการอธิบายในเวทีต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม จากการผลักดันนโยบายการพัฒนาภาษาจีนในรูปแบบต่าง ๆ ของรัฐบาลจีนภายใต้กระแสการเรียนภาษาจีน กระทั่งในปี ค.ศ.2018 มีการเปิดหลักสูตรปริญญาเอกที่เกี่ยวข้อง และมีการจัดตั้งสถาบันขงจื่อทั่วโลก 548 แห่ง และมีห้องเรียนขงจื่อจำนวน 1,193 แห่งทั่วโลก จำนวนผู้เรียน

ภาษาจีนที่กระจายอยู่ทั่วโลกมากถึงเกือบ 2 ล้านคน(นิสริน หวังต์กวาดิน, 2564) สำหรับประเทศไทย รัฐบาลไทยเองก็ตระหนักถึงบทบาทที่สำคัญของภาษาจีนในสังคมไทยมาโดยตลอดโดยอนุญาตให้เปิดสอนภาษาจีนมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2515 แต่ในสมัยนั้นยังเปิดสอนไม่ครบทุกระดับชั้นการศึกษา กระทั่งปี พ.ศ.2535 รัฐบาลไทย โดยนายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ประกาศให้มีการเรียนการสอนภาษาจีนได้ทุกระดับชั้นการศึกษา (ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551) จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนได้เผยแพร่ไปในประเทศไทยอย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ สำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยนั้นเติบโตอย่างรวดเร็วเช่นกัน จะเห็นได้จากทั้งสถาบันของรัฐและเอกชนต่างเปิดหลักสูตรภาษาจีนกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งถือได้ว่าเป็นหนึ่งในภาษาต่างประเทศที่ได้รับความนิยมจากผู้เรียนเป็นจำนวนมาก ทำให้หลายมหาวิทยาลัยจัดการเรียนการสอนภาษาจีนขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนหรือความต้องการของตลาด ตามที่นริศ วัฒนานนท์ (2559) ได้ศึกษาถึงการจัดการศึกษาและปัญหาของการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยกล่าวว่า การเรียนการสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาตามการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์นั้น แบ่งได้เป็น 2 ระดับคือ ระดับประเทศ และระดับสถาบันอุดมศึกษา โดยในระดับประเทศนั้นจะมีการกำหนดนโยบายและวางแผนยุทธศาสตร์โดยสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และระดับสถาบันอุดมศึกษาจะมีการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนโดยผู้บริหารมหาวิทยาลัยหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนงานและการให้ความสำคัญของการเรียนการสอนภาษาจีนมากน้อยเพียงใด

สำหรับทางด้านหลักสูตรนั้น กล่าวได้ว่าหลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการการศึกษา เป็นแนวทางการสร้างลักษณะของพลเมืองของชาติ สร้างชาติ และสามารถทำนายลักษณะของสังคมในอนาคตได้ เป็นเครื่องชี้นำทาง กำหนดแนวทางการจัดการความรู้และประสบการณ์เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาดตนเองไปในทิศทางที่พึงปรารถนาอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและชุมชน (วาริรัตน์ แก้วอุไร, 2564, น. 2) เมื่อกล่าวถึงหลักสูตร คงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องกล่าวถึงทฤษฎีหลักสูตร โดยวิเชียร อารัมโสทธิสกุล (2560) ได้สรุปความหมายของ “ทฤษฎีหลักสูตร” ว่า ทฤษฎีหลักสูตร คือ ข้อความที่อธิบาย บรรยาย หรือทำนายปรากฏการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักสูตร ซึ่งต้องมีการพิสูจน์ทดสอบตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือกระบวนการสืบสอบ แสวงหาความรู้ที่เหมาะสมกับศาสตร์ด้านหลักสูตร และได้รับการยอมรับว่าเชื่อถือได้และสามารถนำไปป็นนัยเป็นหลักในการปฏิบัติเกี่ยวกับหลักสูตรได้ สำหรับหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีนนั้น จนถึงปี พ.ศ.2567 มีสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นจำนวนมากในหลายพื้นที่ สำหรับมหาวิทยาลัยแรก ๆ ที่มีการเปิดหลักสูตรภาษาจีน และจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาที่สอง ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยรังสิต เป็นต้น และยังมีอีกหลายหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนได้ถูกจัดตั้งขึ้น เช่น มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาหลักสูตรไปสู่หลักสูตรด้านธุรกิจและวิชาชีพอีกหลายหลักสูตร เช่น การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรภาษาจีนธุรกิจ ประกอบไปด้วยมหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เป็นต้น และยังมีมหาวิทยาลัยหลายแห่งได้เปิดหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนอีกหลากหลายหลักสูตร เช่น หลักสูตรภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมจีน เป็นต้น โดยบางมหาวิทยาลัยเปิดมากกว่าสองหลักสูตร (นริศ วัฒนานนท์, 2559, น. 270) เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์มีการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนด้วยกัน 2 หลักสูตรคือ หลักสูตร

สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ และหลักสูตรสาขาวิชาภาษาต่างประเทศ (เอกภาษาจีน) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามมีการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนด้วยกัน 2 หลักสูตรคือ หลักสูตรสาขาวิชาภาษาจีน และหลักสูตรสาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ

การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนธุรกิจในประเทศไทย

การพัฒนาหลักสูตรเพื่อจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนในประเทศไทยนั้น มีการพัฒนาจากหลักสูตรภาษาจีนไปสู่หลักสูตรด้านธุรกิจและวิชาชีพอีกหลาย และหลักสูตรภาษาจีนธุรกิจนั้นก็เป็อีกหนึ่งในหลักสูตรที่ได้พัฒนาและต่อยอดมาจากการนำความรู้ด้านภาษาจีนบวกกับความรู้ด้านธุรกิจ โดยมหาวิทยาลัยในประเทศไทยได้มีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนธุรกิจขึ้นก็เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานที่มีความต้องการบุคลากรที่มีทักษะทั้งด้านภาษาจีนและมีความรู้ทางด้านการประกอบธุรกิจ ในปี พ.ศ.2568 มีมหาวิทยาลัยทั่วประเทศกว่า 20 แห่ง ได้มีการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ เช่น มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เป็นต้น นอกจากนั้นการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับภาษาจีนยังทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนอีกด้วย โดยความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยนั้นปรากฏเป็นรูปธรรมชัดเจนตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 โดยสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ (ในขณะนั้น) ได้เป็นแม่แบบความสำเร็จด้านการได้ลงนามบันทึกข้อตกลงร่วมมือแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษา กับมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง ต่อมาปี พ.ศ.2544 สถาบันราชภัฏลำปางก็ได้จัดทำ MOU กับมหาวิทยาลัยครูศาสตร์ยูนนาน ตามด้วยมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีลงนามร่วมกับมหาวิทยาลัยคุนหมิง (Ministry of Education of the Kingdom of Thailand, 2009) เป็นต้น (จรัสศรี จิราภาส, 2562, น. 94-118) ต่อมาได้มีสถาบันราชภัฏอีกหลายแห่งได้จัดทำบันทึกความเข้าใจกับมหาวิทยาลัยในมณฑลยูนนาน ถือเป็นการสร้างกระแสและส่งผลให้สถาบันการศึกษาของไทยหลายแห่งลงนามแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษากับประเทศจีนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก (เชิงเสี้ยวเย็น, วราภรณ์ ไทยมา และสิรินธร สิ้นจินดาวงศ์, 2567, น. 414)

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการศึกษาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น มีอัตลักษณ์คือ ผลิตบัณฑิต นักคิด นักจัดการ สร้างงานด้วยความรู้คุณธรรม ซึ่งหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ทักษะ และสามารถใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันและในงานธุรกิจ มีคุณธรรม จริยธรรม ในการประกอบอาชีพ พร้อมทั้งมีความรู้ ทักษะ และสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพหรือทำธุรกิจได้ ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของมหาวิทยาลัย

สำหรับการพัฒนาหลักสูตรภาษาจีนธุรกิจ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์นั้น มีจุดเริ่มต้นมาจากการความต้องการให้นักศึกษาที่อาศัยอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทยได้มีโอกาสในการเรียนรู้ภาษาจีนที่เป็นภาษาสำคัญหนึ่งของโลก และในการพิจารณาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรนั้น ทั้งหลักสูตรได้พิจารณาถึงสถานการณ์หรือการพัฒนาทางเศรษฐกิจของทั้งประเทศจีนและประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมองว่า การผลิตบัณฑิตที่มีศักยภาพในการสื่อสารภาษาต่างประเทศ มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศให้ไปเป็นไปตามทิศทางที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตให้ได้บัณฑิตที่มีศักยภาพในการสื่อสารภาษาต่างประเทศ ก็จะเป็นกำลังสำคัญในการผลักดันให้ประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกับนานาชาติได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตให้ได้บัณฑิตที่มีศักยภาพในการสื่อสารภาษาจีน เมื่ออย่างเข้าสู่คริสต์ศตวรรษที่ 21 เศรษฐกิจของจีนได้ก้าวเข้าสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมอย่างก้าวกระโดด เศรษฐกิจจีนมีขนาดใหญ่และเติบโตอย่างต่อเนื่อง ในปัจจุบันประเทศจีนมีบทบาทสำคัญต่อพัฒนาการทางเศรษฐกิจโลกหลายประการ คาดว่าในอีก 20 - 30 ปีข้างหน้า หากเศรษฐกิจของจีนยังขยายตัวในระดับสูงเหมือนกับที่เคยเป็นมา และจะทำให้ประเทศจีนกลายเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดของโลก แน่แน่นอนว่าสิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างมีอาจหลีกเลี่ยง ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศไทย ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งใน

การปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ ให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน เพื่อให้บัณฑิตที่จบไปนั้นได้มีความรู้ความสามารถทั้งทางธุรกิจและทักษะทางภาษาในการใช้ภาษาจีนในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์โลก (หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ, 2565, น. 12-13) โดยหลักสูตรสาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เริ่มทำการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ปี พ.ศ.2552 โดยจัดตั้งเป็นหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ สังกัดวิทยาลัยนานาชาติ และได้ลงนามข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยยูนนาน (Yunnan Minzu University) สาธารณรัฐประชาชนจีน นับจนถึงปัจจุบันเป็นเวลาเกือบ 16 ปี ในช่วงเริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2552 ถึงปี พ.ศ.2555 เป็นการจัดการเรียนการสอนรูปแบบ 2+2 โดยในชั้นปีที่ 1 และ 4 เรียนที่ประเทศไทย และในชั้นปีที่ 2 และ 3 เรียนที่ประเทศจีน ณ มหาวิทยาลัยยูนนาน โดยมีเงื่อนไขว่านักศึกษาทุกคนต้องไปเรียนที่ประเทศจีน จากนั้นในปี พ.ศ.2556 ถึงปี พ.ศ.2564 ยังคงจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ 2+2 แต่เพิ่มโอกาสให้นักศึกษามีสิทธิ์ตัดสินใจในการเลือกรูปแบบการศึกษา โดยนักศึกษาสามารถเลือกได้ว่าจะไปเรียนที่จีนในชั้นปีที่ 2 และ 3 (รูปแบบ 2+2) หรือ เรียนที่ประเทศไทยตลอดระยะเวลา 4 ปีการศึกษา และในปี พ.ศ.2565 ครบกำหนดระยะเวลาในการปรับปรุงหลักสูตร ทางสาขาวิชาได้มีการประชุมเพื่อปรับปรุงหลักสูตร โดยในการประชุมมีมติให้ปรับแก้ไขในส่วนของสาระสำคัญของหลักสูตร เช่น วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร ชื่อหลักสูตร ชื่อปริญญา เนื้อหาสาระสำคัญในหมวดวิชาเฉพาะ และระบบการศึกษา โดยขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งของการปรับปรุงหลักสูตรคือการวิเคราะห์ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยหนึ่งในผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญคือ ศิษย์เก่าและนักศึกษาปัจจุบัน ผู้ซึ่งถือได้ว่ามีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรโดยตรง ซึ่งจากการสอบถามและการสำรวจข้อมูลในหลาย ๆ ประเด็นพบว่า ทั้งศิษย์เก่าและนักศึกษาในปัจจุบันให้ข้อมูลว่า การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ 2 + 2 นั้น การเรียนที่ประเทศจีนถึงสองปีอาจส่งผลให้มีค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง และอาจส่งผลกระทบต่อตนเองไม่สามารถเรียนได้จนครบเงื่อนไขการศึกษาเป็นเวลา 2 ปี แต่หากทางหลักสูตร มีการปรับรูปแบบเป็น รูปแบบ 3 + 1 คือ เรียนที่ประเทศจีนแค่เพียง 1 ปี การศึกษา สามารถลดภาระเรื่องค่าใช้จ่ายได้ 1 ปีการศึกษา ส่งผลให้นักศึกษาสามารถตัดสินใจไปเรียนที่ประเทศจีนได้มากขึ้น โดยจำนวนนักศึกษาที่สามารถเดินทางไปเรียนในประเทศจีนที่สูงขึ้น ทำให้นักศึกษามีสิ่งแวดลอมในการใช้ภาษา ส่งผลโดยตรงต่อความสามารถในการใช้ภาษาจีนของตัวนักศึกษาเอง และแน่นอนว่าสิ่งนี้สามารถส่งผลกระทบต่อศักยภาพของหลักสูตรในการจัดการศึกษา จากนั้นทางหลักสูตรจึงได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อทำการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โดยในการปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ.2565 นั้น ดำเนินการจัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นไปที่การผลิตบัณฑิตที่มีอัตลักษณ์สอดคล้องกับปรัชญาใหม่ของหลักสูตรที่กล่าวว่า “สามารถใช้ภาษาจีนประกอบอาชีพในสายงานธุรกิจที่หลากหลาย ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม มีคุณธรรม มีความเป็นไทยและสากล สู่การพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น” พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถด้านภาษาจีนและการประกอบธุรกิจ สามารถคิดวิเคราะห์ ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และนำไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต อนึ่งหลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาสมรรถนะและความรู้ภาษาจีนในการสืบค้นข้อมูลและองค์ความรู้ที่ทันสมัยเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นบัณฑิตที่มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะชีวิต มีจิตสำนึกที่ดีงาม มีความรับผิดชอบ สามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขภายใต้บริบทสังคมพหุวัฒนธรรม พร้อมทั้งมีการจัดรูปแบบในการเรียนการสอน 2 รูปแบบ ดังนี้ 1) รูปแบบ 3 + 1 คือในชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 4 เรียนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ สำหรับในชั้นปีที่ 3 นักศึกษาจะต้องเดินทางไปเรียน ณ มหาวิทยาลัยยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน 2) รูปแบบ 4 ปีที่ประเทศไทยคือนักศึกษาเรียนที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ตลอดระยะเวลา 4 ปีการศึกษา หนึ่งในจุดเด่นสำคัญของหลักสูตรสาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจคือ รูปแบบการเรียนแบบ 3+1 ซึ่งเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนในประเทศไทยเป็นเวลา 3 ปี และศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยพันธมิตรในประเทศจีนอีก 1 ปี โดยการเรียนในต่างประเทศนี้ช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกฝนทักษะภาษาจีนในสภาพแวดล้อมจริง เสริมสร้างความเข้าใจวัฒนธรรมจีน และมีโอกาสสร้างเครือข่ายทางธุรกิจระหว่างประเทศ ทั้งนี้หลักสูตรยังมีค่าใช้จ่ายที่ไม่แพง เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาต่อในต่างประเทศด้วยตนเอง เนื่องจากมีความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยในประเทศไทยและมหาวิทยาลัยในประเทศจีน ทำให้ค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อและค่าครองชีพอยู่ในระดับที่เข้าถึงได้ นักศึกษาจึงสามารถได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ระดับนานาชาติ โดยไม่ต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายที่สูงเกินไปนอกจากนั้น

หลักสูตรมีการสนับสนุนและเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาเข้าสอบวัดระดับภาษาจีน เช่น HSK (Hanyu Shuiping Kaoshi) และ BCT (Business Chinese Test) เพื่อเพิ่มโอกาสในการทำงานและศึกษาต่อ และแม้ว่าหลักสูตรสาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจจะมีจุดแข็งในด้านการพัฒนาทักษะภาษาจีนและความรู้ทางธุรกิจที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน แต่หนึ่งในข้อจำกัดที่ควรพิจารณาคือ ตำแหน่งที่ตั้งของสถาบันการศึกษา ตำแหน่งที่ตั้งอาจอยู่ห่างไกลจากแหล่งธุรกิจและสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ ทำให้นักศึกษาอาจพลาดโอกาสในการฝึกงานหรือสร้างเครือข่ายกับองค์กรธุรกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับจีน นอกจากนี้ การเดินทางที่ไม่สะดวกอาจส่งผลกระทบต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมทักษะนอกชั้นเรียน หรือการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง แม้ตำแหน่งที่ตั้งอาจไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของหลักสูตร แต่การอยู่ใกล้กับแหล่งธุรกิจหรือศูนย์กลางเศรษฐกิจจะช่วยเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้เชิงปฏิบัติและการมีส่วนร่วมกับผู้เชี่ยวชาญในสายงานมากขึ้น ดังนั้น การปรับปรุงหรือขยายโอกาสในการฝึกงานและการสร้างเครือข่ายระหว่างประเทศจึงเป็นแนวทางที่จะช่วยลดข้อจำกัดในด้านนี้ได้

ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

จากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในการจัดการเรียนการสอนตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา สามารถแบ่งปัญหาที่พบจากการจัดการเรียนการสอนออกได้เป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านอื่น ๆ ดังนี้ 1) ด้านเนื้อหาของหลักสูตรภาษาจีนธุรกิจ หนึ่งในปัญหาหลักในเนื้อหาของหลักสูตรคือ ความไม่สมดุลกันระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ หลักสูตรส่วนใหญ่และรวมถึงหลักสูตรสาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจเอง มักเน้นหนักไปที่การเรียนรู้ทฤษฎีทางภาษาจีนมากกว่าการฝึกฝนทักษะในการใช้ภาษาจริงในชีวิตประจำวัน และบริบททางธุรกิจ สิ่งนี้ทำให้นักศึกษาไม่มีโอกาสในการพัฒนาทักษะการสื่อสารที่จำเป็นสำหรับการทำงานในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่มีการแข่งขันสูง นอกจากนี้ หลักสูตรยังขาดความยืดหยุ่นในการปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน อีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญคือ การบูรณาการระหว่างเนื้อหาทางภาษาจีนและเนื้อหาทางธุรกิจยังไม่เพียงพอ ทำให้นักศึกษาไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ภาษาจีนกับความรู้ทางธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอาจทำให้ไม่สามารถประยุกต์ใช้ภาษาจีนในการทำงานได้อย่างเต็มที่ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนอาจยังมีข้อจำกัดในเรื่องการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถกระตุ้นความสนใจและความตั้งใจของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสอนในห้องเรียนมักจะเน้นการบรรยายและการทำแบบฝึกหัดมากกว่าการสร้างสถานการณ์จำลองหรือการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง ซึ่งทำให้ผู้เรียนขาดประสบการณ์ในการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถพัฒนาทักษะการใช้ภาษาได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน และในบางรายวิชาผู้สอนมีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ยังไม่เพียงพอในการสอน โดยเฉพาะรายวิชาที่นำภาษาจีนไปประยุกต์ใช้กับวิชาชีพต่างๆ ทำให้การเรียนการสอนไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน การเตรียมสื่อและวัสดุการสอนที่มีคุณภาพไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ นอกจากนั้นในด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ยังขาดแคลนเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนภาษาจีน ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล จากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในการจัดการเรียนการสอนพบว่า วิธีและแนวทางในการวัดผลและประเมินผลยังไม่หลากหลาย และไม่สามารถครอบคลุมทุกทักษะที่จำเป็นสำหรับการใช้ภาษาจีนในบริบททางธุรกิจได้อย่างเต็มที่ การวัดผลส่วนใหญ่จะเน้นที่การท่องจำคำศัพท์และกฎไวยากรณ์มากกว่าการประเมินความสามารถในการสื่อสารและการประยุกต์ใช้ภาษาในสถานการณ์จริง 5) ด้านอื่น ๆ สำหรับปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในด้านอื่น ๆ ที่ได้จากการรวบรวมและวิเคราะห์พบว่า ปัญหาแรกคือ โอกาสในการฝึกฝนทักษะการใช้ภาษาจีนในชีวิตประจำวันของนักศึกษาค่อนข้างน้อย สภาพแวดล้อมที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ไม่เอื้อต่อการฝึกฝนและใช้ภาษาจีนในชีวิตประจำวัน ปัญหาต่อมาคือการเพิ่มขึ้นและการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีเกี่ยวกับการค้นหาคำศัพท์ ทำให้นักศึกษาพึ่งพาและใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ซึ่งง่ายและสะดวกต่อการค้นหาคำความหมาย ทำให้นักศึกษาไม่จำเป็นต้องจดจำอักษรจีนและคำศัพท์ จึงทำให้นักศึกษาไม่สามารถจดจำอักษรจีนได้ นอกจากนั้นแล้วความแตกต่างทางวัฒนธรรมยังส่งผลกระทบต่อความเข้าใจทางภาษาด้วย นั่นคือการที่ผู้เรียนมีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างจากเจ้าของภาษา ทำให้ในบางครั้งหรือบ่อย

ครั้งมีความยากลำบากในการเข้าใจบริบททางภาษา และไม่สามารถใช้ภาษาจีนได้อย่างถูกต้องตามสถานการณ์ สุดท้ายคือการขาดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการระหว่างอาจารย์ชาวจีนและอาจารย์ชาวไทย รวมถึงการสนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในประเทศจีนยังไม่เพียงพอและยังไม่ครอบคลุมทุกด้าน

บทสรุป

ในปัจจุบันและในอนาคตภาษาจีนยังคงเป็นภาษาที่มีความสำคัญต่อการสื่อสารของทุกคนทั่วโลก และยิ่งจะทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น การเป็นบัณฑิตสาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ ย่อมถูกคาดหวังจากสถานประกอบการว่านักศึกษาต้องมีความสามารถทั้งทางด้านภาษาและทางธุรกิจ และสามารถสื่อสารภาษาจีนในทางธุรกิจได้อย่างคล่องแคล่ว ซึ่งการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ซึ่งหมายรวมถึงภาษาจีนนั้น เป็นการเรียนการสอนที่ต้องเน้นความเข้มข้นและการฝึกฝนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องมีกระบวนการสอนที่เน้นเนื้อหาเฉพาะเจาะจง มีการฝึกฝนซ้ำ ๆ และมุ่งพัฒนาทักษะของผู้เรียนอย่างรวดเร็ว ลึกซึ้ง และต่อเนื่อง การปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเน้นทางด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษาเกิดทักษะและสามารถนำความรู้ทางภาษาควบคู่กับความรู้ทางธุรกิจไปประยุกต์ใช้ สามารถสรุปแนวทางเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนธุรกิจได้ดังนี้ ประการแรกการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนธุรกิจควรคำนึงถึงหลายปัจจัยที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการใช้ภาษาจีนในบริบททางธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพได้แก่ การใช้สื่อและวัสดุการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ การใช้หนังสือเรียน วิดีโอ และบทความที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับธุรกิจ จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจคำศัพท์และสำนวนที่ใช้ในวงการธุรกิจ ประการที่สองการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในวงการธุรกิจมาบรรยายหรือร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์จากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญโดยตรง ประการที่สามการใช้สถานการณ์จำลอง (role-play) หรือกรณีศึกษา (case study) ในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการสื่อสารในบริบททางธุรกิจที่หลากหลาย ประการที่สี่การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับบริษัทจีน หรือองค์กรที่ใช้ภาษาจีนในการดำเนินกิจการ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการใช้ภาษาจีนในสถานการณ์จริง และสร้างโอกาสในการฝึกงานหรือทำงานร่วมกับชาวจีน ประการที่ห้าการประเมินผลการเรียนการสอนภาษาจีนธุรกิจควรมุ่งเน้นที่การประเมินทักษะการใช้ภาษาจีนในบริบททางธุรกิจ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับคำแนะนำที่มีประโยชน์และสามารถนำไปพัฒนาทักษะต่อไปได้ เช่น การเจรจา การนำเสนอข้อมูล การตอบคำถาม และการอธิบายรายละเอียดสินค้า การอ่านและการเขียนเอกสารทางธุรกิจ เช่น อีเมลธุรกิจ รายงานการประชุม และจดหมายแนะนำผลิตภัณฑ์ และประการสุดท้ายการประเมินความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางธุรกิจ เช่น การใช้โปรแกรมการประชุมออนไลน์ การสร้างสไลด์นำเสนอ และการใช้เครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ อนึ่ง ผู้เขียนเห็นว่าประเด็นที่ผู้สอนควรให้ความสำคัญ คือความสามารถในการจัดการเรียนการสอนในบริบทข้ามวัฒนธรรม เนื่องจากการเรียนการสอนภาษาจีนมักเกี่ยวข้องกับการสื่อสารข้ามภาษาและวัฒนธรรม ซึ่งอาจมีความแตกต่างในแง่ค่านิยม ความเชื่อ และรูปแบบการแสดงออก ผู้สอนจึงควรตระหนักถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมและปรับวิธีการสื่อสารให้เหมาะสมกับบริบท ผู้สอนควรมีทั้งความรู้ทางภาษาความเข้าใจวัฒนธรรมของทั้งสองฝ่ายและความใส่ใจในกลยุทธ์การสื่อสารกับผู้เรียนเพื่อให้การเรียนการสอนสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและนำไปสู่ผลลัพธ์ทางการเรียนที่มีคุณภาพ และอีกหนึ่งสิ่งสุดท้ายที่จะลืมไม่ได้ นั่นก็คือ การปลูกฝังการรักการเรียนรู้ การฝึกฝนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องให้กับทั้งผู้เรียนและผู้สอน พัฒนาความรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก โดยเฉพาะโลกในทางธุรกิจ การบูรณาการความรู้ทางภาษาจีนควบคู่กับความรู้ทางธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพสามารถยกระดับคุณภาพนักศึกษา ในขณะเดียวกันยังช่วยยกระดับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาให้สามารถผลิตที่มีคุณภาพของตลาดแรงงานได้มากยิ่งขึ้น

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

เอกสารอ้างอิง

- กุลนรี นุกิจรังสรรค์. (2565). ชาวจีนอพยพใหม่ ในภาคอีสาน: สถานการณ์ แรงจูงใจ และการประกอบอาชีพ. *วารสารเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา*. (22)2, 52-72.
- จรัสศรี จิรภาส. (2562). “ศึกษาไทย” และ “ไทยศึกษา” ในประเทศจีน. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*. (38)2, 94-118.
- จิรัชยา ประทีปโชติพร. (2565). แนวทางการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ. *วารสารรัฐศาสตร์สาสน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย(Online)*. (1)2, 66-75.
- เชียง เสี่ยวเยียน, วราภรณ์ ไทยมา และสิรินธร สิ้นจินดาวงค์. (2567). แนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ สาขาวิชาภาษาไทยของมหาวิทยาลัยในมณฑลยูนนานประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. (9)8, 412-431.
- นิรศ วศินานนท์. (2559). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. (9)2, 263-287.
- นิสริน หวังดักวาทิน. (2564, 27 กันยายน). *ปกิณกะการเรียนรู้การสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ*. <https://sclc.mfu.ac.th/en/sclc-5677/sclc-6265/detail/News/13820.html>.
- ภาวิณี บุญนาค และนงนุช ทิ้งในธรรมะ. (2567). ชาวจีนโพ้นทะเลในสังคมไทย พ.ศ. 2473 – 2540: การศึกษาแนวทางจุลประวัติศาสตร์. *วารสารที่ค้นวัฒนธรรม สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*. (23)1, 176-198.
- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. (2565). *หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2565)*.
- รุ่งทิวา แยมรุ่ง, กิตติชัย สุธาสิโนบล และXU JIA. (2567). ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย. *วารสารคหเศรษฐศาสตร์*. (67)1, 181-195.
- วาริรัตน์ แก้วอุไร. (2564). *การพัฒนาหลักสูตร : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิเชียร อารังโสติสกุล. (2560). ทฤษฎีการนำหลักสูตรไปใช้ : ทฤษฎีหลักสูตรที่ต้องเร่งสร้าง. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. (19)4, 343-355.
- ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2551). *การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย : ระดับประถม-มัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ศรีบุรณคอมพิวเตอร์-การพิมพ์.
- Liu Xun. (2006). *Introduction to Teaching Chinese as Foreign Language*. Beijing Language and Culture University Press.